

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂԻ ՀԱՆՁՆՈՒՄԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈ ՄԵՋ

Հայաստանն վերադարձած կրոնական և աշխարհական պատգամավորներու ներկայությունը և մանավանդ անոնց հրապարակային հայրենաշունչ արտահայտությունները հաղթարավոր ունենդիրներու առջև, կարծեք շունչ մը բերին այս գաղութին. տարապայման ռեկորդություն կը տիրե ամենուրեք. հայրենասիրական խանդավառ սարսուռներ թուռ կը հանեն ամենն անտարբեր սրտերը իսկ, որովհետև միամիտներն ու կուլյորներն անգամ սկսած են տեսնել ու զգալ այն մեծ իրողությունը, որ մեր ազալ Հայրենիքն է — վեց հարյուր տարիներու տառապանքներին հառնած Հայաստանը, որ իր հաղթական ներկայով և լուսասլաշխառ ապագայով կը սրտապնդե մեզ:

Ջանազան կազմակերպությանց և Միությանց փողմե տրված բանախոսական գեղեցիկ ու ոգևորիչ հանդիսություններուն մեջ՝ ամենն ավելի սակայն իր սրտառուչ բովանդակությամբ, իր վեհամաստ խորհուրդով և խորապես տպավորիչ նշանակությամբ խանդավառեց մեզ սրբազան արարողությունը հայրենի հողի հանձնումին, որ տեղի ունեցավ «Տիգրան Երկաթ»-ի սրբահանքուն մեջ:

Ներկա էին Ն. Ն. Գ. Գ. Տիրան Եպիսկ. Ներսիսյան, Մամբրե Արքեպիս. Գալֆայան, Հրգեջ. Տ. Պասկ Վրդ. Թումայան, Արթ. Տ. Կարապետ ԲՏՆյ. Գալֆայան, Արթ. Տ. Մեսրոպ և Ղևոնդ Հայրեք, Ամերիկահայ պատգամավորները, Ազգ. Ըշխանության անդամներ, Ակումբներու Վարչություններ և հոծ ու խանդավառ հասարակություն մը:

Գեղարվեստական բաժինն հետո խոսք առին հաջորդաբար մեր պատգամավորները:

ԽՈՍՔ՝ ԸՆԿԵՐ ՄԵԹՐ Պ. ԹԵՐԶՅԱՆԻ

Այս նվիրական պահուն ի՞նչ կա ավելի խորհրդավոր ու գեղեցիկ, քան այս բուռ մը հողը՝ ազատ Հայրենիքն բերված մեր պանդուխտ երիտասարդության. անոր մեջ կը խտանա Հայության վեց հարյուր տարիներու տառապանքներուն պատմությունը, այդ ափ մը հողին մեջ կը քովանդակվին մեր պապերուն փոշիացած նշխարները, մեր ողբացյալ սիրելիներուն արցունքները, վերջապես այս հողը խորհրդանշին է մեր ժողովուրդի աննվուն ոգին, պետք է որ Սփյուռքի հայ երիտասարդությունը ապրի այդ ոգիով, գործն այդ ոգիով, որով կը

ապրին այսօր մեր քաջարի երիտասարդները Հայաստանի մեջ:

ԽՈՍՔ՝ ԳԵՐ. Տ. ՄԱՄԲՐԵ ԱՐԲԵՊԻՍ. ԳԱԼՖԱՅԱՆԻ

Ի՞նչ խանդավառ հետաքրքրություն է, զոր կը ցուցադրե երիտասարդներու այս բազմությունը Հայրենիքն բերված այս բաժակ մը հողին համար. թե միայն տարեցները չեն, որ կը սիրեն Հայրենիքը, ատոր սրտապնդիչ ապացույցը կը տրվի մեզի այս պահուն. Մեր մայր մտածումը պետք է ըլլա այսօր սեռեղ մեր նալվածքները դեպի Արարատ և ռեկորդի մեր երկրին սահմաններուն ընդլայնումի հուսադրիչ հավանականությունով. Այս բաժակ մը հողին պետք չէ հաճարակ աչքով նայինք, հողի շատ ընդարձակ տարածություններ կան. բայց ասիկա էջմիածինն քաղված Հայրենիքի գաղափարին հետ մեր հովատքին ալ խորհրդանշին է նոյն ատեն:

ԽՈՍՔ՝ ԸՆԿԵՐ ՃԻՄ ՉԱՆԳԱԼՅԱՆԻ

Այս հողը տեսա ես հայ ժողովուրդի սովահար և ամենն դժբախտ տարիներուն, 1916-ին. եթե այսօր կարենար խոսիլ ինչն՝ պիտի չպատմեի աշխարհին: Քսանկահինգ տարի վերջ այդ սովահար և հալածական ժողովուրդը դարձած է կովող, հայ զինվորներ հաղթական կը քալեն այդ հողին վրային, մի՞ զարմանաք, եթե մոտ ապագային իմանաք անունները վանի և Մուշի հայկական նահանգներուն:

ԽՈՍՔ՝ ԳԵՐ. Տ. ՏԻՐԱՆ ԵՊՍ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԻ

Ի՞նչ գեղեցիկ շնքեր, ի՞նչ հոյակապ կառուցումներ, ի՞նչ տաղանդավոր մարդիկ կերտված են այս հողին: Ասկե բուռած են մեր խառնվորիչները, մեր եկեղեցականները, մեր թագավորները և մեր բանաստեղծները: Այս հողին բուռավ Հայաստանը. այն կենսատու ուժը, որ առաջ բերավ մեր հին մեծությունները, այս հողին մեջ նետված սերմերն բուսան: Զգալ այս բուռ մը հողին մեջ մեր ցեղին արմատը՝ ապրիլ է հայրենիքի գաղափարով և հավատքով:

ԽՈՍՔ՝ ԱՐԹ. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԶՆՅ.

ԳԱԼՖԱՅԱՆԻ

Սիրելի ունկնդիրներ, ատենոք երբ կը հարցնեինք թե արդյոք մենք ալ Պետություն

պիտի ունենա՞նք, պիտի ունենա՞նք քաղաքական ազատ կյանքի պայմաններ ուրիշ բախտավոր ազգերու պես, ալպես մտածելը այն ժամանակ երազ կը թվեր մեզի. բայց այսօր որ այդ երազը պատկաված է ազատ հայրենիքի քաղցր իրականութիւնով, այս ափ մը հողը, որ հայրենիքը կը ներկայացնէ, կ'ապտկանիր բովանդակ Հայո՛ւ-թյան:

ԽՈՍՔ՝ ԸՆԿԵՐ ԱՆ. ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ

Անցյալին մեջ շատ մը կռուներ դադարած են արտասահման, ո՛չ մեկ ընդունելութիւն անոնց, որովհետեւ անոնք ջարդի և զուլումի սեւ լուրեր կը բերէին մեզի: Դո՛ւք, նոր կռուներ արեւելեան հողին, որ հայրենիքն է, կ'ողջունվիք գրկաբաց և խանդավառ ուխտանաւներով, որովհետեւ հաղթական և ազատ Հայաստանն է կուգաք: Անցան մեր զուլումի օրերը:

Ի՞նչ բան է որ այսքան կ'ոգևորեն մեզ այս պահուս, որ ուժ ու հավատք կուտան մեր հոգիներուն, որ լեզու և ներշնչում կուտան մեր ամբողջ բեր կռուներուն: Այս փոքրիկ անոթին մեջ հանգչող բոլոր մեր հոգի է, որ հյուսկական ոռոմբի մը մեծու-

րյունը ունի և անոր անավեր զորութիւնը. (դրդագին ծափեր): Այս բաժակ մը հայրենի հողը մեր հյուսկական ուժն է, որ պիտի պողպատեն մեր կամքը, պիտի բաղմապատկեն մեր եռանդը և պիտի մղեն մեզ վերելքի նոր և հզոր խոյանքներու:

ԽՈՍՔ՝ ՀՈԳՇ. Տ. ՊՍԱԿ ՎՐԴ. ԽՈՒՄԱՅԱՆԻ

Ունինք սրվակ մը հող այստեղ Հայրենի երկրին բերված, անոր մեջ դուք պիտի գտնեք հայկականութեան ոգին. Ս. Սահակներու և Մեսրոպներու մոխրացած նշխարները, մեր թանկարժեք ձեռագիրներուն մասունքները, մեր հայրենասեր աշուղներու տաղերուն փշրանքները. թող այս հողը իր սրբազան խորհուրդով լեցնեն Եգիպտոսի մեր երիտասարդութեան և մանկութեան հոգիները, որպէսզի ապրի և գործեն մեր ապագա սերունդը Հայաստանի մեր կտրիճ եղբայրներուն և քույրերուն անպարտելի ուրիշ և տեսականով:

Հայրենասիրական այս հույժ ոգևորիչ հանդիսութիւնը վերջ գտավ բոլորին կողմէ միահամուռ երգված Տերունական աղօթքով:

ԽՈՒՄԱՅԱՆԻ

(«Արև» թիվ 8139 1945 թ.)

